

LÄHIHOITAJAN
EETTISET OHJEET

SUPER

Toimittanut SuPerin eettinen työryhmä 2015
Helsinki 2015
Copyright © SuPer ry
www.superliitto.fi

E S I P U H E

.....

Sosiaali- ja terveysalan työ luo perustan yhteiskunnan toimivuudelle. Lähihoitajat tekevät työtä lähellä asiakkaita ja potilaita ja heidän tekemänsä työ näkyy ja tuntuu ihmisten jokapäiväisessä elämässä.

Maailma ympärillämme muuttuu yhä monimutkaisemmaksi ja vaikeammin haltuun otettavaksi. Lähihoitajan ammatissa ihmisten keskellä tarvitaan vahvaa ammattietiikkaa, alan teoriapohjaa sekä käytännön taitoja. Jokainen opiskelija ja valmistunut lähihoitaja vaikuttaa omalta osaltaan työssään alansa ammattietiikan toteutumiseen ja yhteisen hyvän edistämiseen.

Ammattieettiset ohjeet on tarkoitettu tukemaan alan opiskelijoita ja työntekijöitä erityisesti tilanteissa, joissa he tekevät asiakkaan elämään ja oikeuksiin vaikuttavia valintoja ja päätöksiä. Eettiset ja moraaliset valinnat ovat läsnä joka hetki: jokainen teko tai tekemättä jättäminen on eettinen valinta.

Silja Paavola
puheenjohtaja

SOSIAALI- JA TERVEYSALA

Sosiaali- ja terveysalan työn taustalla ovat yhteisesti hyväksytyt arvot. Arvoihin perustuvat säädökset ja ammattieettiset periaatteet ohjaavat ammattilaisten toimintaa. Työntekijän eettisyys ilmenee ajattelussa ja toiminnassa. Ajattelun tasolla eettisyys näkyy omien ja yhteisesti hyväksytyjen arvojen ja periaatteiden tuntemisena sekä kyynä tarkastella omaa toimintaa asiakkaan ja potilaan oikeuksien sekä oikean ja väärän näkökulmasta. Toiminnan tasolla eettisyys konkretisoituu tekoina; työntekijän tahtona ja uskalluksena tehdä hyvää ja sitoutua eettisiin arvoihin ja periaatteisiin.

Sosiaali- ja terveyspalvelut on luotu turvaamaan kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Kunnat, järjestöt ja yksityiset yritykset tuottavat erilaisia palveluja potilaille ja asiakkaille sairaaloissa, laitoksissa, asumispalveluyksiköissä, kodeissa ja avohuollon erilaisissa palveluyksiköissä.

Työ on potilaan ja asiakkaan fyysisiin, psyykkisiin, sosiaalisiin sekä henkisiin ja hengellisiin tarpeisiin perustuvaa tukemista, ohjausta, hoitoa, huolenpitoa sekä terveyden ja kuntoutumisen edistämistä. Palvelujen avulla huolehditaan heikommassa asemassa olevien ihmisten oikeuksien toteutumisesta ja hyvinvoinnin mahdollisimman tasapuolisesta jakautumisesta asiakkaiden ja asiakasryhmien välillä. Tavoitteena on hyvän elämän ja oikeudenmukaisuuden edistäminen yhteiskunnassa.

Lähihoitajan työ perustuu erilaisiin lakeihin ja säädöksiin, joita tulee noudattaa. Työntekijän tulee ottaa huomioon ja kunnioittaa yksilöiden, perheiden, ryhmien ja yhteisöjen yksilöllisyyttä sekä yhteiskunnan etnistä ja kulttuurista moninaisuutta.

Työntekijän velvollisuus on kohdella potilaita ja asiakkaita tasa-arvoisesti riippumatta asiakkaan iästä, kulttuurista, sukupuolesta, siviilisäädystä, kyvyistä, yhteiskunnallisesta tai taloudellisesta asemasta, poliittisista mielipiteistä, ihonväristä, rodusta tai muista fyysisistä ominaisuuksista, sukupuolisesta suuntautumisesta, uskonnosta tai vakaumuksesta.

Sosiaali- ja terveysalan työ on luottamuksellista, koska potilaat ja asiakkaat paljastavat omaa yksityisyyttään, omaisiaan ja läheisiään sekä työtään koskevia henkilökohtaisia asioita. Työntekijöitä sitovat lain edellyttämä salassapitovelvollisuus ja tietosuojasäädökset.

Työntekijät edustavat monenlaisia ammattipätevyyksiä ja kulttuuritaustoja. Työ on luonteeltaan itsenäistä, moniammatillista ja verkostoitunutta. Työpaikoilla ohjataan opiskelijoita alan ammatteihin ja arvioidaan heidän ammatillista osaamistaan. Työpaikojen ja oppilaitosten työntekijöiltä sekä opiskelijoilta edellytetään sitoutumista yhteisiin ammattieettisiin periaatteisiin.

Lähihoitajilta vaaditaan hyviä ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja sekä kykyä toimia erilaisten ihmisten kanssa. Alan ammattilainen osaa toimia rakentavasti omaa ja toisten työtä arvostaen. Työ edellyttää oman ammattitaidon ylläpitämistä, uudistamista ja sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin ja arvoihin sekä työn tekemisen tapoihin. Potilas- ja asiakassuhteen luottamuksellisuus korostuu, sillä työntekijä kuulee ja näkee työssään paljon asiakassuhteisiin, työyhteisöön ja liikesalaisuuksiin liittyvää salassa pidettävää tietoa.

LÄHIHOITAJAN AMMATTI

Lähihoitaja työskentele päivittäin henkisesti ja fyysisesti lähellä potilaana ja asiakkaana olevaa ihmistä. Lähihoitaja tukee, ohjaa, auttaa ja hoitaa kaikenikäisiä, kulttuuritaustaltaan ja elämäntilanteeltaan erilaisia asiakkaita. Työ on ihmisen kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin tukemista, terveyden edistämistä, huolenpitoa ja hoivaa sekä sairauksien hoitamista. Lähihoitaja tekee työtä työryhmän jäsenenä ja itsenäisesti yhdessä asiakkaan, potilaan ja heidän läheistensä kanssa tai heidän puolestaan.

Asiakslähtöisyys on eettisen toiminnan perusta ihmisen kohtaamisessa. Kunnioittava kohtaaminen vaatii lähihoitajalta hienotunteisuutta ja kykyä kuunnella asiakkaita ja potilaita sekä heidän omaisiaan ja läheisiään. Lähihoitaja tekee työssään päätöksiä, jotka vaikuttavat toisten ihmisten fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Päätökset koskevat osin pieniä ja huomaamattomia valintoja potilaiden ja asiakkaiden puolesta tai heidän kanssaan, mutta niillä voi olla suuri merkitys yksilön elämässä. Siksi potilaalla ja asiakaalla on oikeus tulla kuulluksi itseään koskevissa asioissa. Työntekijän tulee välttää potilaan ja asiakkaan yksityisyyden ja itsemääräämisoikeuden loukkaamista.

Lähihoitajan työssä kohtamaat tilanteet ovat usein haastavia ja monimutkaisia, eikä niihin löydy aina yksiselitteisiä vastauksia. Eettisissä ristiriitatilanteissa korostuu ammatillinen ja vastuullinen toiminta. Työ vaatii jatkuvaa halua ja valmiutta tunnistaa, pohtia ja ratkaista työhön liittyviä eettisiä kysymyksiä.

LÄHIHOITAJAN EETTISET PERIAATTEET

IHMISARVON KUNNIOITTAMINEN

Lähihoitajan työ perustuu ihmisarvon ja elämän kunnioittamiseen. Jokaisella ihmisellä tulee olla elämäntilanteesta riippumatta mahdollisuus kasvuun ja kehitykseen sekä oikeus hyvään ja arvokkaaseen elämään. Lähihoitaja hoitaa työssään hyvin ja arvokkaasti jokaista ihmistä, puhutellen ja kohdellen häntä ainutkertaisena yksilönä. Hän kunnioittaa ja suojaa ihmisen yksityisyyttä ja omaisuutta huomioiden kunkin henkilökohtaiset elämänarvot ja elämäntyylit. Lähihoitaja puhuttelee potilasta ja asiakasta hänen toivomuksensa mukaisesti.

ITSEMÄÄRÄÄMISOIKEUS

Lähihoitaja kunnioittaa ihmisen itsemääräämisoikeutta ja edistää ihmisen oikeutta itsenäiseen, hyvään elämään ja itseään ja hoitoaan koskevaan päätöksentekoon. Lähihoitaja huolehtii omalta osaltaan siitä, että asiakasta ja potilasta hoidetaan yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Hän ei tarpeettomasti rajoita asiakkaiden itsemääräämisoikeutta ilman sovittuja ja kirjallisia hoitoon tai turvallisuuteen liittyviä perusteita.

OIKEUDENMUKAISUUS

Lähihoitaja hoitaa yhteiskunnan hänelle antamaa tehtävää ja on tietoinen asiakkaiden ja potilaiden oikeuksista ja niihin liittyvistä keskeisistä säädöksistä. Hän edistää asiakkaiden ja potilaiden sosiaalista oikeudenmukaisuutta ja hyvinvointia. Hän puolustaa heidän osallisuuttaan niin pitkälle kuin se käytettävissä olevien voimavarojen mukaan on mahdollista.

TASA-ARVO

Lähihoitaja edistää omalta osaltaan tasa-arvon toteutumista työssään ja työyhteisössä. Hän kohtelee kaikkia asiakkaita ja potilaita sekä omaisia ja työtovereita tasa-arvoisesti heidän asemastaan, elämäntilanteestaan, sukupuolestaan, iästään, uskonnostaan, kulttuuristaan, rodustaan, vakaumuksestaan tai mielipiteestään riippumatta.

VASTUULLISUUS

Lähihoitaja vastaa työryhmän jäsenenä omasta työstään ensisijaisesti asiakkaalle, potilaalle ja työnantajalle sekä huolehtii oman ammattitaitonsa ylläpitämisestä. Hän kantaa eettisen vastuun työhönsä liittyvistä päätöksistä. Hän vastaa omalta osaltaan asiakkaiden ja potilaiden sekä työympäristön turvallisuudesta. Lähihoitaja toimii luottamuksellisesti ja noudattaa salassapitovelvollisuutta.

YHTEISÖLLISYYS

Lähihoitaja toimii rakentavassa yhteistyössä muiden ammattilaisten kanssa asiakkaiden ja potilaiden hyväksi. Hän tuo esille näkemyksensä työn ja työyhteisön kehittämiseksi ja ottaa puheeksi myös vaikeita asioita. Lähihoitaja huolehtii omasta työhyvinvoinnistaan ja edistää omalta osaltaan työyhteisönsä hyvinvointia. Lähihoitaja osallistuu aktiivisesti oman alansa ja ammattinsa kehittämiseen työyhteisössä ja yhteiskunnassa. Hän viestii työstään arvostavasti eri yhteyksissä.

LÄHIHOITAJAN LUPAUS

Lupaani lähihoitajana tehdä työtäni asiakkaan ihmisarvoa kunnioittaen ja hyvää elämää edistäen.

Lupaani tukea ihmisen kasvua ja kehitystä, toimintakykyä ja omatoimisuutta sekä edistää terveyttä ja hoitaa sairaita.

Lupaani pitää huolta apua tarvitsevista, ehkäistä syrjäytymistä, lievittää inhimillistä kärsimystä elämän alusta kuolemaan saakka.

Lupaani noudattaa ammattieettisiä periaatteita ja salassapitovelvollisuutta, kehittää ammattitaitoani sekä edistää omaa ja työyhteisöni työhyvinvointia.

Sitoudun työyhteisöni sekä sosiaali- ja terveysalan kehittämiseen.

LÄHTEET

- Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet (2005). Talentia ry.
- Terveydenhuollon yhteinen arvopohja, yhteiset tavoitteet ja periaatteet (2001). ETENE-julkaisuja. 1. Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Vanhuus ja hoidon etiikka (2008). Valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan raportti. ETENE-julkaisuja 20. Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma. KASTE 2008–2011. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2008:6.
- Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto. Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet (2001). Opetushallitus.
- Lähihoitajan eettiset ohjeet (2006). SuPer ry.
- Vuori-Kemilä, Lindroos, Nevala & Virtanen (2008). Ihmisen hyvä. Etiikka lähihoitotyössä WSOY.

LÄHIHOITAJAN TYÖTÄ SÄÄTELEVÄT LAIT:

- Suomen perustuslaki 731/1999
- Kuntalaki 365/1995
- Kansanterveyslaki 66/1972
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012
- Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977
- Laki lasten päivähoidosta 36/1973
- Laki omaishoidon tuesta 937/2005
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992
- Laki sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 272/2005
- Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta 812 / 2000
- Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 559/1994
- Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987
- Mielenterveyslaki 1116/1990
- Päihdehuoltolaki 41/1986
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 (voimaan 4/2015)
- Tartuntatautilaki 25.7.1986/583
- Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta 988/1977
- Asetus lasten päivähoidosta 239/1973
- Asetus lääkinnällisestä kuntoutuksesta 1015/1991

SUOMEN LÄHI- JA PERUSHOITAJALIITTO SUPER RY

Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki

puh. 09 2727 910

www.superliitto.fi

SUPER